

“BEBEK DOSTU HASTANE” UYGULAMASI NEDİR?

Bakanlığımızca bebek sağlığının geliştirilmesi, bebek ölümlerinin azaltılması, sağlıklı bir gelişim ve büyüme için yürütülen bir çok sağlık program ve projesi bulunmaktadır. Bilindiği üzere, **Anne sütü ile beslenme**, çocuğun sağlığı ve gelişmesi için ana koşuldur. Aynı zamanda annelerin sağlığı için de önemlidir.

Anne ve çocuk sağlığı ve beslenme alanlarında dünya genelinde çalışmalar yürüten UNICEF ve WHO, çocuk beslenmesine ilişkin uygulamaların düzeltilmesi gereğinin de bilinciyle, 1991 de Bebek Dostu Hastaneler programını gündeme getirdiler. Bu program “10 adımda başarılı emzirme” ilkelerinin uygulanması ile bebeğin anne sütü ile beslenmesini sağlamak, emzirmeyi özendirmek ve desteklemek amaçlamaktaydı. Günümüzde de dünyadaki birçok doğum kliniği “Bebek Dostu” statüsüne erişebilmek için çaba göstermektedir.

Aynı zamanda, yıllardır yürürlükte olan anne sütü muadillerine ilişkin Uluslararası Yasa kapsamında anne sütü ile beslenmeyi ticari etkilerden korumak için büyük çaba sarf edilmektedir. “Bebek Dostu Sağlık Kurumu” olmanın bir koşulu da kurumun anne sütü ile beslenme dışındaki ürünler ve promosyonlarını kabul etmemesi ve bunların dağıtımını yapmamasıdır. Ancak, başarılı olarak emzirmeye başlamış anneler bile çoğu zaman doğumdan birkaç hafta sonra doğrudan ek gıdaya başlayabilmekte ve/veya emzirmeyi bırakabilmektedir.

Gebelik ve doğum sonrası kadınlara ve çocuklara sağlık hizmeti veren sağlık çalışanlarının emzirmenin sürdürülmesi konusunda büyük sorumlulukları vardır. Emzirme çocuklara yaşam için en iyi başlangıcı sağlar. Dünyada her sene bir milyondan fazla çocuğun anne sütü ile beslenmediği için ishal, solunum yolu ve diğer enfeksiyonlardan öldüğü bilinmektedir. Birçok çocuk anne sütüyle beslenmediğinde, yakalanamayacağı hastalıklara yakalanmaktadır. Emzirme ayrıca anne sağlığını da korumada yardımcı olmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF her bebeğin doğumdan itibaren ilk 6 ay sadece anne sütü ile beslenmesini 6. aydan sonra ek besinlerle birlikte olmak koşuluyla en az 2 yaşına kadar anne sütüyle beslemenin devam ettirilmesini önermektedirler. Buna karşın, birçok ülkede annelerin büyük çoğunluğu, bebeklerine yapay yiyecek ve içecekler vermeye 6 aydan çok önce başlamakta ve birçoğu da 2 yaşından çok önce anne sütüyle emzirmeyi kesmektedir. Bu durumun sık rastlanan nedenleri annelerin sütlerinin yeterli olmadığına inanmaları veya emzirmede bazı güçlüklerle karşılaşmalarıdır. Bazen de bu durum, annenin ev dışında çalışması ve işine devam ederken aynı zamanda nasıl emzireceğini bilememesinden kaynaklanmaktadır. Bazen de anneye ihtiyacı olan yardımı ve desteği verecek kimsenin bulunmaması, sağlık kuruluşlarının yönlendirme eksiklikleri ve sağlık personelinin emzirme ve anne sütü konularındaki tutumları, danışmanlık ve bilgilendirmelerinin emzirmeyi destekleyici doğrultuda olmaması söz konusudur. Sağlık görevlileri olarak, sağlık hizmeti verdiğiniz anne ve bebek-çocuklara başarılı emzirmenin sağlanması için yardımcı olabilirsiniz. Bu yardımı yalnız doğumdan önce veya perinatal dönemde değil, çocuğun ilk 6 ayında ve ilerleyen süreçte, birinci ve ikinci yılı boyunca da yapmak gerekir. Annelere kendileri veya bebekleri yalnız sağlıklı olduklarında değil, hastalandıkları zaman da emzirmeyi sürdürmelerini öğütleyebilirsiniz. Annelerin, sütlerinin yeterli olduğu konusunda güven kazanmalarına ve emzirme ile ilişkili güçlüklerin üstesinden gelmelerine ve özellikle çalışan annelere emzirmeyi sürdürmelerini konusunda yardım edebilirsiniz.

BEBEK DOSTU SAĞLIK KURUMU OLMAK İÇİN GEREKEN ŞARTLAR:

Gönüllülük;

Bir kurumun (birimin) Bebek Dostu olabilmesi için, ilk öncelik gönüllülüktür. Kurumun, tüm çalışanlarınca konunun öneminin bilinip, benimsenmesi, bebek dostu olma kararın verilmesi, bütün uygulamaların bir ekip çalışması bütünlüğünde ve görev dağılımı ile paylaşılması gereklidir.

Bütünsellik;

Doğru anne sütü uygulamaları kurumsal bir bütünlük içermelidir. Tüm sağlık çalışanları uygulamaların hizmet alanlara aktarımında da bir bütünlük içinde davranmalıdırlar. Doğru anne sütü uygulamaları ortak doğru mesajlar ve işlemler içermelidir.

Bilgilendirilme ve eğitim;

Bu konuda gönüllü olarak, kurumunuzun Bebek Dostu olması kararını ortaklaşa aldıktan sonra, kurum sağlık personelinin tamamının anne sütü ve emzirme konularında bilgilendirilmesi gerekmektedir. Halk Sağlığı Müdürlüğü'nden anne sütü ile ilgili eğitilmiş olan sağlık personellerinden bilgilendirme talep edebilirsiniz. Ancak mutlaka, aldığınız ve/veya verdiğiniz tüm eğitim ve danışmanlıkların kayıtlarını tutunuz ve tutulmasını sağlayınız.

Sağlık personeli eğitimleri:

Kurumda görev alan tüm sağlık personelinin anne sütü emzirme ve BDK konularında standart eğitimleri almaları zorunludur. Bu konularda daha önceden eğitim almış olanların mutlaka güncellenmesi gerekmektedir.

Söz konusu eğitimlerde anne sütü ve emzirme uygulamaları ve BDK konuları, standart olarak belirlenmiş ve Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığınca oluşturulmuş eğitim setleri ile aktarılır. Bu eğitimlerin planlanması ve gerçekleştirilmesi ile ilgili olarak, öncelikle aday kurum olunması, Halk Sağlığı Müdürlüğü'ne başvurulması, eğitim talep edilmesi ve planlamaların yapılması gerekmektedir. Yapılan eğitim ve bilgilendirme toplantı ve seansları belgelendirilmelidir. Bu nedenle alınan eğitimlerin kayıtları tutulmalıdır.

Kurum değerlendirmelerinde, sağlık personelinin doğru uygulamalarla ilgili bilgi düzeyini ölçmeye yönelik birtakım soruların yer aldığı anket çalışmaları yapılacaktır.

Program içinde yer alan konu başlıkları şöyle sıralanabilir:

- Anne sütünün önemi
- Emzirme nasıl olur?
- Emzirmenin değerlendirilmesi
- Bebeğe pozisyon verilmesi
- Emzirmenin gözlenmesi
- Dinleme ve öğrenme becerileri
- Sağlık uygulamaları
- Öz güven sağlama- Destek olma
- Meme ile ilgili sorunlar
- Meme muayenesi
- Memeyi red
- Emzirme öyküsünün alınması
- Sütün sağılması

- Yetersiz süt
- Ağlama
- DDA ve Hasta bebeklerin emzirilmesi
- Anne sütünü artırmak ve emzirmeye yeniden başlamak
- Emzirmeyi sürdürmek
- Tamamlayıcı beslenme (AS+ek gıdalar)
- BDK olmak

Planlama ve ncelikler;

BDK çalışmalarının en başında, kurumsal bir planlama yapmak, gereksinimleri ve eksiklikleri belirlemek, gerekli edinimleri sağlamak, hizmet nüfusuna yönelik işlemlerde de planlı davranmak ve öncelikleri belirlemek ve bu n çalışmalar sonrasında gereken faaliyetleri zamansal olarak belgelemek önemli ve gereklidir.

Bu planlama, kurumda yapılması gerekli işlemlerin önceliklendirilmesini sağladığı gibi gereksiz zaman kayıplarını da önleyecektir. Aslında günlük hizmet akışından ayrı bir çalışma eforu ve sistemi getirecekmiş gibi görünse de, anne sütü ve emzirme ile ilgili yapılacak her çalışma, koruyucu sağlık hizmetlerinin temelini oluşturması nedeni ile tam tersine zaman kazandırarak, poliklinik yükünü, danışmanlık hizmetine dönüştüren ve sağlığı kalkanıran, verimli ve zevkli bir çalışma süreci olacaktır.

Kurum Emzirme Politikası;

Planlamanın en temel alışması **“Kurum Emzirme Politikası”** nın oluşturulmasıdır. Hastane uygulamalarında, BDK için verilen 10 öneri ile olan ortak noktaların düzeyi arttıka, kurum Bebek Dostu olmaya o kadar yaklaşacaktır. Bu nedenle işe başlarken, oluşturacağınız ilk yazılı belgeniz politika olacaktır. Bu politika, kurumun tüm uygulamalarında yol gösterici olacaktır. Oluşturacağınız politika ile kurumdan hizmet alanlara ve kendinize, belgede belirtilen her uygulamadan sorumlu olduğunuzu deklare eder, bu çatı altında BDK olmanın temel kurallarını açıklar ve uygulamaların sürdürülebilirliğini gösteren bir yazılı belge yayınlamış olursunuz. Oluşturulan politika kurum hizmet sunumunda oluşabilecek değişiklikler sonucu, gerekli güncellemeler yapılarak, kurum emzirme politikası yeniden yayınlanabilir. Yani düzenli aralıklarla kontrol edilip, gözden geçirilerek, güncellenmeli ve genel bilgilenmeye sunulmalıdır. İlk hazırlanan politika kurumun değişmez bir belgesi değildir. Politika, Bakanlığımızın yayınladığı **2. Basamak Sağlık Kuruluşları İçin Başarılı Emzirmede 10 Adım**’ın tamamını içermelidir. Ancak kurumsal özgün uygulamaların da eklendiği, aynı doğru mesajların farklı ifadelerinin yer aldığı bir yazılı belge de oluşturulabilir. 10 öneriyi tam ve doğru şekilde içerdiği ve karşı gelmediği sürece politika yazımında kurumlar serbesttir. Politikada belirtilen maddeler, kurumun çalışma şeklini ve anne sütü ve emzirme konusundaki duyarlılık ve duruşunu göstermesi açısından, uygulanabilir, sürdürülebilir ve eksiksiz olmalıdır. Tüm personel bu politikayı ve içeriğini bilmek ve yürütmekle sorumludurlar. Politika kurum içinde sağlık çalışanları, hizmet alıcıları, özellikle emziren anneler ve anne adayı gebe kadınların görebilecekleri ve okuyabilecekleri her yerde olmalıdır. Kurum girişi, hasta bekleme salonu ya da bölümü, hasta muayene, izlem ya da tıbbi girişim odaları, bebek-ocuk izlem odaları ve varsa emzirme oda/birim/köşesinde mutlaka görünür ve okunur biçimde asılı olmalıdır.

BAŞARILI EMZİRMEDE 10 ADIM

EMZİRMEYE İLİŞKİN YAZILI BİR POLİTİKA HAZIRLANMALI VE BU DÜZENLİ ARALIKLARLA TÜM SAĞLIK PERSONELİNİN BİLGİSİNE SUNULMALIDIR.

TÜM SAĞLIK PERSONELİ BU POLİTİKA DOĞRULTUSUNDA EĞİTİLMELİDİR.

HAMİLE KADINLAR, EMZİRMENİN YARARLARI VE YÖNTEMLERİ KONUSUNDA BİLGİLENDİRİLMELİDİR,

DOĞUMU İZLEYEN YARIM SAAT İÇİNDE EMZİRMEYE BAŞLAMALARI İÇİN ANNELERE, YARDIMCI OLUNMALIDIR,

ANNELERE, EMZİRMENİN NASIL OLACAĞI VE BEBEKLERİNDEN AYRI KALDIKLARI DURUMLARDA SÜTÜN SALGILANMASINI NASIL SÜRDÜREBİLECEKLERİ GÖSTERİLMELİDİR,

TIBBEN GEREKLİ GÖRÜLMEDİKÇE, YENİDOĞANLARA ANNE SÜTÜNDEN BAŞKA BİR YİYECEK YADA İÇECEK VERİLMEMELİDİR,

ANNE İLE BEBEĞİN 24 SAAT BİR ARADA KALMALARINI SAĞLAYACAK BİR UYGULAMA BENİMSENMELİDİR,

BEBEĞİN HER İSTEYİŞİNDE EMZİRİLMESİ TEŞVİK EDİLMELİDİR,

EMZİRİLEN BEBEKLERE YALANCI MEME VEYA EMZİK TÜRÜNDEN HERHANGİ BİR ŞEY VERİLMEMELİDİR,

ANNELER, TABURCU OLDUKTAN SONRA DA EMZİRMEYE DEVAM EDEBİLMELERİ, KARŞILAŞABİLECEKLERİ SORUNLARI ÇÖZEBİLMELERİ, BEBEKLERİNİN VE KENDİLERİNİN KONTROLLERİNİ YAPTIRABİLMELERİ AÇISINDAN BAŞVURABİLECEKLERİ SAĞLIK KURULUŞLARI HAKKINDA BİLGİLENDİRİLMELİDİRLER.

Kayıt ve dosyalama;

Tüm bu aşamalar gerçekleştirilirken, en baştan beri yapılan bebek dostu kurum çalışmalarının içine konulacağı bir klasör dosya hazırlanmalıdır. Değerlendirmelerde bu dosya kurumdan istenecektir.

BEBEK DOSTU KURUM DOSYA İÇERİĞİ:

1. Resmi başvuru yazısı
2. Kurum hizmet verileri
 - a. Hizmet nüfusu
 - b. Bebek, gebe sayıları
 - c. Kayıtlar
3. Kurum Emzirme Politikası
4. Bebek Dostu Sağlık Kurumu Hazırlık Değerlendirme Çizelgesi
5. Eğitim katılım belgeleri
 - a. İmza çizelgeleri
 - b. Katılım tutanakları
 - c. Toplantı tutanakları
 - d. Katılımcılara verilen bilgilendirme notları
6. Eğitim planları
 - a. Hizmet İçi Eğitim planları
 - b. Halk eğitimleri planları
7. Eğitim materyali örnekleri-özetleri
 - a. Eğitim slayt örnekleri
 - b. Hazırlanan diğer eğitim materyali örnekleri
 - c. Üretilen diğer malzemeler
8. Örnek uygulamalar ve belgeler (varsa)
 - a. Emzirme odası-köşesi.
 - c. Kurum içi yönlendirmeler
 - d. Kurum içi bilgilendirme materyalleri
 - e. Anne sütü alan Bebeklerin resimleri
9. Kurum broşür-slogan-yazı örnekleri
 - a. Üretilen özgün bilgilendirme broşürleri
 - b. Afiş örnekleri
 - c. Duvar bilgilendirme yazıları
 - d. Sloganlar
10. Anne sütü ile beslenmenin kontrendike olduğu durumlar (hizmet veren tüm poliklinik ve servislerde asılı olmalı)
11. Süreç ile ilgili resimler ve diğer belgeler.

Hizmet alıcıların bilgilendirme ve eğitimi;

Kurum içi eğitim ve bilgilendirmeler sonrasında, sıra hizmet alıcıların bilgilendirilmesi ve eğitimine gelecektir. Bu konuda da bir planlama yapmak, öncelikler belirlemek, eğitim planlarını, katılım kayıtlarını düzenli tutmak gerekmektedir. Çünkü değerlendirmeler esnasında bu belgeler sizlerden istenecektir. Hastaneye başvuran 30-32 haftalık tüm gebelere emzirme eğitimlerinin hazırlanmış olan uygun bir mekanda eğitimli sağlıklı personeli tarafından verilmesi gerekmektedir. Doğum sonrası tüm anneler emzirme eğitimi olarak taburcu edilmelidir. Annelere emzirme döneminde destek vermeye devam edilmelidir. Gebe ve anne eğitimleri aşağıdaki konu başlıkları kapsamında yapılmalıdır

- Anne sütünün önemi
- Emzirme nasıl olur?
- Bebeğe pozisyon verilmesi
- Öz güven sağlama- Destek olma
- Meme ile ilgili sorunlar
- Kendi kendine meme muayenesi
- Emzirme sorunları (Memeyi red, Yetersiz süt, Ağlama, DDA ve Hasta bebeklerin emzirilmesi)
- Sütün sağılması (tüm anneler elle sağma tekniğini bilmeli)
- Sağılmış sütün saklanması
- Bebekten ayrı kalınca süt salınımı nasıl sağlanır.
- Anne sütünü artırmak ve emzirmeye yeniden başlamak
- Emzirmeyi sürdürmek
- Tamamlayıcı beslenme (AS+ek gıdalar)

Mekan düzenlemeleri;

Anne sütü ve emzirme uygulamalarının kurumsallaşabilmesi önemlidir. Yani kurum çalışanları ve kurumdan hizmet alanların sürekli güncellemelerle bu uygulamaları taze tutması ve tüm bunları yaparken bir yandan da mekansal kalıcı düzenlemelerle, etkinliklerini birleştirmesi yararlı olacaktır.

Emzirme odası/bölümü/birimi/köşesi;

Kurum içi mekan düzenlemesinin en başında, “Emzirme Odası” ya da kurum özelliğine göre “Emzirme Bölümü” ya da “Emzirme Köşesi” hazırlıkları gelir.

İstenmeyenler;

Mekansal düzenlemelerin içinde, anne sütü dışı gıda, ilaçlar (emzirmeye engel olabilecek) ve bunların tanıtım materyallerinden kurumu arındırmak da vardır. Bebek Dostu Kurumlarda emzik ve biberon bulunmamalıdır. Aileleri eğitimleri sırasında bu malzemelerin zararları konusunda bilgilendirmek yararlı olur. Ayrıca kurumda oluşturabileceğiniz bir “emzik-biberon atık kutusu” ile ailelerden aldığınız malzemenin içine atılmasını sağlamak bu konudaki tutarlılığınızı kanıtlayan uyarıcı bir işlem olacaktır.

EMZİRMENİN, KORUNMASI, DESTEKLENMESİ VE SÜRDÜRÜLMESİ İÇİN KURUMLAR ARASI İŞBİRLİĞİ:

Sağlık hizmeti bir bütündür. Bu bütünlük sağlık hizmet sunumu yapan kuruluşlar arasında başlar, sağlık hizmet alanının içine giren diğer tüm kamu, özel, serbest hizmet sunan kurum ve kuruluşlarla genişler. Bu amaçla, sağlık kurumları olarak hizmet bölgesinde yer alan ya da hizmet yakınlığı-ortaklığı olan tüm diğer kurumlarla ilgili sağlık uygulamaları ve hizmet sunumlarında ortak işler yapabiliriz. Özellikle anne sütü ve emzirme konularında, hizmet alıcıların yararlandıkları ve temasta oldukları tüm yerel kurum, kuruluş ya da genel hizmet birimleri ile işbirliği yapmak yararlı olacaktır. Bu konuda özellikle, eczaneler, dernekler, yerel gönüllü kurum ve topluluklar, vb. yerlerle ortak çalışmalar planlamak yararlı olacaktır.

Örneğin, eczaneler anne sütü dışındaki muadil ürünlerin kolaylıkla bulunabildiği yerlerdir. Eczanelerin en azından bu tür ürünleri kapalı dolaplarda tutmaları, talep halinde satışa sunumlarının sağlanması, gerekli bilgilendirmelerin bu yerlerde de yapılması yararlı ve gereklidir. Tüm bu mekanlarda, emzirme ve anne sütü ile ilgili sağlık kurumundan yararlanılabileceği, konu ile ilgili her türlü danışmanlık hizmetinin kurumunuzca sağlanacağı belirtilmesi ve yönlendirmelerin yapılması önemli ve gereklidir. gözlemleri için rutin izlemler yanı sıra kontrol amaçlı kuruma davet ederek ya da ev ziyaretleri yaparak sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesi yararlı olacaktır. Ayrıca kurumsallaşmayı desteklemek, emzirme ve anne sütü bilgilendirilmesini kalıcı hale getirmek amacıyla, kurumda bir danışmanlık ve değerlendirme sisteminin oluşturulması, bu konuda doğru ve ortak mesajları içeren yazılı ve görsel özgün materyaller (afiş, broşür vb.) üretilmesi ve dağıtılması ve yapılan tüm çalışma ve uygulamaların örneklerinin ve belgelerinin dosyaya konulması gereklidir. Var olan TV, video, DVD-CD oynatıcı, PC vb elektronik materyaller aracılığı ile örnek bilgilendirmeler oluşturularak kurum içinde özellikle bekleme bölümlerinde, görsel olarak bilgilendirme sunumları yapılabilir. Bu konuda, yerel yazılı ve görsel basın yayın kuruluşlarından da yararlanılmalıdır.

Kendi kendini değerlendirme;

Tüm sağlık personeli ve hizmet alıcıların eğitimlerinin ve bilgilendirmelerinin tamamlanması sonrasında, kurum kendi iç değerlendirmelerini yaparak, eksiklikler ve geliştirilmesi gerekenlerini belirlemeli ve gerekli düzenlemelerini tamamlayarak, kurumsal değerlendirme için Halk Sağlığı Müdürlüğü'ne resmi başvuruda bulunmalıdır.

Kurumsal değerlendirme;

Değerlendirme 2 aşamalı yapılıır:

1. Aşamada Halk Sağlığı Müdürlüğü ilgili kurumun ön değerlendirmesini yapar. Yıllık doğum sayısı 500 ün üzerinde olan kurumların değerlendirilmesi yapıldıktan sonra hazır kurumların dosyaları Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı, Çocuk Ergen Sağlığı Daire Başkanlığı'na gönderilir. Yıllık doğum sayısı 500 ün altında olan kurumların değerlendirilmesi işlemleri Halk sağlığı Müdürlüğü tarafından yapılacaktır.
2. Aşamada ise çalışmalarını tamamlayan hazır kurumlar, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı, Çocuk Ergen Sağlığı Daire Başkanlığı tarafından değerlendirilecektir.

İLK 6 AY SADECE ANNE SÜTÜ:

**BEBEKLERE İLK 6 AY ANNE SÜTÜNDEN BAŞKA HIÇ BİR GIDA VERİLMEMELİDİR:
(TIBBİ GEREKLİLİKLER DIŞINDA)**

Anne sütünün ve emzirmenin desteklenmesi ve sürdürülebilmesi için ilk ve önemli doğru uygulama bebeklere ilk 6 ay sadece anne sütü verilmesinin sağlanmasıdır. Hizmet alıcılar bu konuda mutlaka bilgilendirilmelidir.

Ek gıdalara erken başlamak, hiçte azımsanmayacak kadar çok başvurulan bir beslenme değişikliğidir. Yani çevremizde, ne yazık ki emzirmeye erken başlansa da, bir çok dış etki ve yanlış uygulamalar nedeni ile anne sütünü erken aylarda ek gıdalarla birleştiren, hatta erken aylarda emzirmeyi kesen, kesmek zorunda kalan ve bu nedenle yardıma ihtiyacı olan anneler vardır. Esas önemli olan, erken emzirmeye başlamak (doğumdan sonra ilk yarım saat içinde) ve ilk 6 ay sadece anne sütü ile bebekleri beslemeye devam edebilmektir. Erken ek gıdaya başlamanın çok önemli sakıncaları vardır.

6 aydan önce, tamamlayıcı ek besinlere erken başlamanın sakıncaları şunlardır:

- Anne sütünün veriminin azalması
- Anne sütünün hastalıklara karşı koruyucu etkisini azaltması
- Büyüme açısından üstünlüğünün olmaması
- İlk aylarda dilin dışarı itme refleksinin güçlü olması
- Çiğneme becerisinin 6 aydan önce gelişmemesi
- Baş kontrolünün tam gelişmemiş olması
- Bebeklerin isteksizliği
- Böbrek fonksiyonlarının yeterince gelişmemesi
- Sindirim sistemindeki enzimlerin yeterince gelişmemesi
- Alerjik hastalıkların artmasına neden olması
- Katı besinlerin boğulmalara neden olabilmesi
- Başta pnomoni ve ishal olmak üzere hastalıklarda artışa neden olması
- Bebek morbiditesi (hastalanma) ve mortalitesinde (ölümlülük) artış

Tüm bu nedenlerle ve anne sütünün bebek için gereklilikleri ve yaraları nedeni ile hizmet alıcıların bu konudaki “kaygı”, “bilgisizlik” ve “hatalı uygulamaları” mutlaka “doğru uygulamalar”, “kendine güven” ve “doğru bilgi” ile yer değiştirmelidir. Aile Hekimliği uygulamasının bebek sağlığı açısından, beklide en temel, vazgeçilmez ve koruyucu hizmet uygulaması budur ve eksiksiz verilmesi çok önemlidir.

Ek besinlere mutlaka 6. Ayın bitiminden sonra (180 gün) anne sütü eşliğinde başlanmalı ve emzirme 2 yaşına kadar sürdürülmelidir. Tamamlayıcı Beslenme konusunda Halk Sağlığı Müdürlüğü Web sayfasında yer alan, “**Anne Sütü ve Önemi**” bölümünde bulunan bilgilendirmelerinden yararlanabilirsiniz.

Ek besinlere erken geçiş kadar bebeğe yardımcı olduğu düşünülen (!) emzik ve biberon gibi son derece gereksiz ve zararlı olabilen malzemelerin kullanımı da bebek sağlığı açısından sakıncalar taşır. Bu nedenle anne sütünün ve emzirmenin desteklenmesi sırasında, aileler emzik ve biberon kullanılmaması konusunda bilgilendirilmeli ve kurumda bu konuda bazı önlemler alınmalıdır. Bu önlemlere örnek olarak; emzik ve/veya biberon atık kutuları yapılabilir. Amaç emzik ve biberon kullanan annelerin kendilerinin bilgilendirme sonrası ellerindeki malzemeleri istekle bu kutulara atmaları ve bir daha kullanmamalarının sağlanmasıdır.